

Warszawa, 2016-08-30

MINISTER ŚRODOWISKA

DLP-V.051.20.2016.ŁN

Pan

W odpowiedzi na wystąpienie z 19 lipca 2016 r., w sprawie wprowadzenia zmiany w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, z późn. zm.), w zakresie umożliwienia zapobieżeniu stratom powodowanym poprzez szpaki na plantacjach owoców i warzyw, na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy o petycjach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1195), uprzejmie informuję, że w ocenie Ministra Środowiska przedstawiony problem jest dostatecznie uregulowany i nie powoduje konieczności zmiany przedmiotowej ustawy. Na poparcie tej tezy przedstawiam następujące uzasadnienie.

Gospodarcze wykorzystanie środowiska przez człowieka umniejsza naturalną bazę żerową wielu gatunków, a spośród nich wielu podlegających ochronie. Konflikt na styku gospodarowania człowiekiem oraz zasięgu oddziaływania niektórych gatunków zwierząt jest więc nieunikniony. Nieinaczej jest w przypadku gatunków objętych ochroną gatunkową, w tym osobników szpaka, który to zgodnie z postanowieniami § 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. poz. 1348), został objęty ochroną ścisłą (załącznik nr 1 do ww. rozporządzenia, poz. 365). Wziąwszy to pod uwagę, ustawodawca przewidział w ustawie o ochronie przyrody, poza zagadnieniem wprowadzenia ochrony niektórych gatunków, również mechanizmy umożliwiające podjęcie kroków mających przeciwdziałać powstaniu szkód, w tym narzędzia ochrony czynnej i biernej.

W odniesieniu do narzędzi ochrony czynnej przypominam, że pomimo, iż osobniki przedmiotowego gatunku zostały objęte ochroną gatunkową, nie stoi na przeszkodzie, aby chronić się przez zaistnieniem szkody lub podejmować działania w zakresie minimalizacji ich wielkości. Ustawa o ochronie przyrody, wprowadza w art. 56 możliwość wydania odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków objętych ochroną gatunkową, w tym w związku z powodowaniem szkód w uprawach (por. art. 56 ust. 4 pkt 2 ustawy). Regulacje zawarte ww. przepisie określają jakie odstępstwa i w jakim zakresie mogą zostać dopuszczone w stosunku do gatunków objętych ochroną. Są to m.in. odstępstwo od zakazu umyślnego zabijania, umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych (w zakresie działalności Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska – art. 56 ust. 1 pkt 1 ustawy), a także umyślnego okaleczania lub chwytania, transportu, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, zimowisk lub innych schronień, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień, umyślnego płoszenia lub niepokojenia, umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu

młodych lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca (w zakresie działalności Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska – art. 56 ust. 2 pkt 2 ustawy). Wskazany artykuł precyzuje również zagadnienia formalne i techniczne wniosku w tej sprawie.

W kontekście zasadności podejmowania samozabezpieczenia mienia przez potencjalnych poszkodowanych, zdanie wyraził również Trybunał Konstytucyjny, który badając zgodność niektórych przepisów ustawy o ochronie przyrody z wzorcami konstytucyjnymi podkreślił w wyroku K 20/14, że „obowiązkiem właściciela jest dbałość o swój majątek i podejmowanie starań w celu jego ochrony. Właściciel lub użytkownik mienia przewidując możliwość wyrządzenia szkody przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, w pierwszej kolejności sam powinien podjąć stosowne czynności, zmierzające do uniknięcia szkody lub zminimalizowania jej rozmiarów” (por. Komunikat TK po rozprawie dostępny pod adresem: <http://trybunal.gov.pl/rozprawy/komunikaty-prasowe/komunikaty-po/art/8571-szkody-powodowane-przez-objete-ochrona-gatunkowa-zwierzeta-dziko-wystepujace/>) – narzędzia bierne. Równocześnie, w kontekście nieuwzględnienia przez ustawodawcę odszkodowań za szkody powodowane przez omawiane tu gatunki wskazano, że „nie istnieje konstytucyjna podstawa odpowiedzialności Skarbu Państwa za każdą szkodę wyrządzoną przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową” (por. wyrok TK, sygn. K 20/14, Uzasadnienie, Tytuł III, pkt. 3.4).

Podsumowując, należy stwierdzić, że ustawodawca rozwiązał zagadnienia szkód powodowanych przez gatunki objęte ochroną dostatecznie dobrze, przez co możliwe jest podjęcie środków ochrony mienia. W pełni stosowane mechanizmy samozabezpieczenia, w tym wynikające z ustawy o ochronie przyrody, przyczynią się do zminimalizowania szkód w gospodarce zainteresowanych podmiotów.

W tym stanie faktycznym i prawnym petycja nie mogła być rozpatrzona pozytywnie.

Z up. MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
Główny Konserwator Przyrody
Andrzej Szwejk-Lewandowski